

НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТЕХНІКІВ-ТЕХНОЛОГІВ ВИРОБНИЦТВА ХАРЧОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

У статті визначені та охарактеризовані основні методологічні підходи до проблеми формування професійної компетентності майбутніх техніків-технологів виробництва харчової продукції у процесі вивчення природничих дисциплін та основі теоретичного аналізу наукової літератури. Пріоритетними визначені наукові підходи: компетентнісний, системний, технологічний, особистісно-діяльнісний, середовищний, акмеологічний. Встановлено взаємозв'язок наукових підходів та їх значення у процесі становлення та формування особистості компетентного фахівця.

Ключові слова: професійна освіта, компетентнісний, системний, технологічний, особистісно-діяльнісний, середовищний, акмеологічний наукові підходи, професійна компетентність.

В статье дано определение и характеристика основных методологических подходов к проблеме формирования профессиональной компетентности техников-технологов производства пищевой продукции в процессе изучения естественных наук на основании теоретического анализа научной литературы. Приоритетными определены научные подходы: компетентносный, системный, технологический, личностно-деятельностный, средовой, акмеологический. Установлена взаимосвязь научных подходов, их значение в процессе становления и формирования личности компетентного специалиста.

Ключевые слова: профессиональное образование, компетентносный, системный, технологический, личностно-деятельностный, средовой, акмеологический подходы, профессиональная компетентность.

The basic methodological approaches to the problem of professional competence formation of future technicians and technologists while studying natural disciplines on the basis of theoretical analysis were singled out and characterized. The scientific approaches distinguished as prioritized are: competence-based approach, system-based approach, technological-based approach, personality- and activity-based approach, environmental approach, acmeological approach. The interrelation of scientific approaches and their importance in the process of identity and formation of competent professional was determined. It was found out that the competency – based approach directs

the educational process to the formation of a highly qualified specialist, personality who is able to realize gained competences in a professional activity and in everyday life; the personality- and activity- based approach is aimed at thorough harmonious development of personality.

Key words: *professional education, competence-based approach, system-based approach, technological-based approach, personality- and activity-based approach, environmental approach, acmeological approach, professional competence.*

Постановка проблеми. Система професійної освіти має повністю задовольняти потреби держави в кваліфікованих кадрах і водночас потреби особистості в якісній професійній освіті. Навчально-виховний процес у вищих професійних закладах повинен спрямовуватись на підготовку кваліфікованого робітника відповідно до вимог технологічного розвитку різних галузей виробництва, зокрема харчової галузі, формування творчої особистості майбутнього спеціаліста, здатного до самоорганізації та самореалізації у професійній діяльності. У зв'язку з цим суттєві зміни відбуваються в самих підходах до освітнього процесу професійної школи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз сучасних педагогічних досліджень засвідчує про підвищений інтерес до методологічних підходів формування особистості професіонала різних галузей виробничої та невиробничої сфери. Особливо популярними є наукові підходи: компетентнісний (В. І. Байденко, Н. М. Бібік, О. А. Дубасенюк, І. І. Драч, І. А. Зимня, Є. Ф. Зеєр, З. Н. Курлянд, Г. А. Ларіонова, О. І. Локшина, Н. Г. Ничкало, О. В. Овчарук, О. І. Пометун, Г. К. Селевко, Н. С. Сичевська, Я. Б. Сікора, В. Д. Шадриков, А. В. Хуторський, В. В. Ягупов, Л. М. Янчева та ін.), особистісно-орієнтований (Б. Г. Ананьєв, Г. А. Балл, В. І. Байденко, І. Д. Бех, Л. І. Божович, Л. С. Виготський, С. С. Вітвицька, О. Д. Джура, І. А. Зязюн, З. Н. Курлянд, О. М. Леонтєв, В. С. Мерлін, С. І. Подмазін, С. Л. Рубінштейн, Г. М. Сагач, В. В. Серіков, Н. С. Сичевська, В. О. Сухомлинський, І. С. Якиманська, С. Л. Яценко), діяльнісний (М. В. Анісімов, О. В. Базилук, С. М. Безбородих, І. Д. Бех, О. Б. Бігич, Л. С. Виготський, О. В. Мартинчук, Л. Г. Петерсон, В. А. Семіченко, Н. С. Сичевська, В. А. Сластьонін), системний (А. М. Алексюк, Ю. К. Бабанський, М. Т. Білуха, О. В. Глузман, С. У. Гончаренко, В. Я. Дашковський, В. І. Каган, В. А. Семіченко, Ю. О. Шабанова, Е. І. Юдін).

Проте, недостатньо вивченою залишається проблема оптимального поєднання методологічних підходів до формування професійної компетентності спеціалістів галузі харчових технологій.

Метою статті є опис та визначення сутності наукових підходів до проблеми формування професійної компетентності майбутніх техніків-технологів виробництва харчової продукції на основі теоретичного аналізу

науково-методичної літератури.

Виклад основного матеріалу дослідження. Виходячи з розуміння сутності компетентнісної фахової підготовки майбутніх техніків-технологів виробництва харчової продукції, нами визначені пріоритетні методологічні підходи до проблеми її формування: компетентнісний, системний, технологічний, особистісно-діяльнісний, середовищний, акмеологічний.

Компетентнісний підхід є одним із важливих концептуальних положень оновлення змісту та якості освіти в Україні. Поняття «компетентнісна освіта» виникло в США в процесі вивчення досвіду роботи видатних учителів у 70-х роках ХХ століття. Фахівці США визначають три основних компоненти в компетентнісній освіті: це формування знань, умінь і цінностей особистості [5, с. 17]. На думку російського педагога А. В. Хуторського, компетентнісний підхід виражається в засвоєнні на високому рівні змісту предметної галузі, яка пов'язана з майбутньою професійною діяльністю; оволодінні способами діяльності (початкові професійні навички і вміння), необхідними для успішної соціалізації на початку трудової діяльності. Компетентнісний підхід, на відміну від традиційного кваліфікаційного підходу, відображає вимоги не лише до змісту освіти (що повинен знати, вміти і якими навичками володіти випускник вузу в професійній галузі), а й до поведінкової складової (здатності застосовувати знання, вміння, навички для розв'язування задач професійної діяльності) [11].

Науковці європейських країн вважають, що набуття молоддю знань, умінь і навичок спрямоване на вдосконалення їх компетентності, сприяє інтелектуальному й культурному розвитку особистості, формуванню в неї здатності швидко реагувати на запити часу. На думку експертів Ради Європи, компетентнісний підхід передбачає: спроможність особистості сприймати та відповідати на індивідуальні та соціальні потреби; комплекс ставлень, цінностей, знань і навичок [5, с. 7–8].

В Україні компетентнісний підхід поступово впроваджується з 90-х років минулого століття. Аналіз наукової літератури свідчить про те, що українські педагоги по-різному визначають сутність компетентнісного підходу, тому його тлумачення мають певні відмінності. С. С. Вітвицька з погляду глобального переформатування українського освітнього простору зазначає, що компетентнісний підхід – орієнтація на єдині вимоги до освітніх стандартів у Європі [3, с. 138], Н. М. Бібік визначає компетентнісний підхід як «переорієнтацію з процесу на результат освіти в діяльнісному вимірі, розгляд цього результату з погляду затребуваності в суспільстві, забезпечення спроможності випускника відповідати новим запитам ринку, мати відповідний потенціал для практичного розв'язання життєвих проблем, пошуку свого «Я» в професії, в соціальній структурі» [5, с. 47]. О. А. Дубасенюк зазначає, що компетентнісний підхід

відображає інтегральний прояв професіоналізму, в якому поєднуються елементи професійної і загальної культури, досвіду фахової діяльності та творчості, що конкретизується у певній системі знань, умінь, готовності до професійного вирішення поставлених завдань та проблем [4].

Проаналізувавши різні підходи до тлумачення поняття «компетентнісний підхід» можна стверджувати, що в широкому розумінні цей підхід має спрямувати освітній процес підготовки майбутнього спеціаліста на формування та розвиток у студента ключових та професійних компетенцій, визначених у галузевому стандарті освіти України, професійно важливих якостей особистості, пріоритетними серед яких є мотивація до професійної творчої діяльності, рівень розвитку інтелекту, ступінь засвоєння правових, моральних та культурних норм, здатність до прийняття рішень, успішно адаптуватись на виробництві та у соціумі в цілому на основі отриманих знань, умінь та навичок.

Застосування компетентнісного підходу до підготовки фахівців спеціальності «Виробництво харчової продукції» передбачає: 1) визначення переліку компетенцій (ключових та професійних) з усіх навчальних дисциплін (загальноосвітніх, фундаментальних, фахово орієнтованих та фахових); 2) визначення структури професійної компетентності майбутніх техніків-технологів; 3) розробка структурно-функціональної моделі формування професійної компетентності техніків-технологів виробництва харчової продукції; 4) формування предметних компетенцій за програмами навчальних дисциплін на основі застосування сучасних технологій, методів, засобів навчання, які передбачають модернізацію змісту освіти, організацію навчально-виховного процесу та поглядів на структуру, форму і зміст оцінки випускників, які мають відповідати умовам сучасного ринку праці та вимогам роботодавців; 5) створення умов для розвитку навчально-пізнавальних і практичних знань, умінь і навичок студентів; 6) формування у студентів мотивації до постійного навчання та самовдосконалення протягом усього життя.

У площині нашого дослідження ми розглядаємо процес формування професійної компетентності техніків-технологів виробництва харчової продукції в процесі вивчення природничих дисциплін. Компетентнісний підхід в такому аспекті передбачає: 1) оптимальне співвідношення фундаментальної та фахової підготовки техніків-технологів; 2) професійне спрямування природничих дисциплін; 3) належне опанування знаннями з фундаментальних дисциплін та вміння застосовувати їх для майбутньої професійної діяльності; 4) формування у студентів здатності застосовувати набутий досвід у процесі вивчення природничих дисциплін не лише для вирішення професійних задач, а й для виконання різних соціальних функцій; 5) розвиток інтелектуальних, творчих здібностей студентів, формування морально-етичних, ціннісно-практичних, вольових якостей, наукового світогляду; 6) виховання почуття відповідальності за результати

своєї праці, формування екологічної свідомості.

Компетентнісний підхід тісно пов'язаний з особистісно-орієнтованим та діяльнісним підходами. В основу особистісно орієнтованого навчання покладено принципи гуманістичного напрямку філософії, психології, педагогіки, в основу яких за К. Роджерсом покладені такі основоположні ідеї: особистість перебуває у центрі уваги; людина сприймає навколишній світ крізь призму свого ставлення і розуміння; індивід прагне до самопізнання та самореалізації, має здатність до самовдосконалення; взаєморозуміння, яке необхідне для розвитку, може бути досягнуте тільки в результаті спілкування; самовдосконалення може проходити тільки у взаємодії з навколишнім світом [7, с. 252].

У працях вітчизняних вчених В. І. Байденко, І. Д. Беха, Н. М. Бібік, С. С. Вітвицької, І. А. Зязюна, З. Н. Курлянд, О. А. Савченко, Г. М. Сагач, О. В. Сухомлинської, С. І. Подмазіна обґрунтовується необхідність та основні напрями переходу до особистісно орієнтованого навчання, спрямованого на особистісний розвиток і творчу самореалізацію особистості в суспільстві. Так С. І. Подмазін визначає метою особистісно орієнтованої освіти не формування, і навіть не виховання, а знаходження, підтримка, розвиток людини в людині, і розвиток у ній механізмів самореалізації, саморозвитку, саморегуляції, самозахисту, самовиховання та інших, необхідних для становлення самобутнього особистісного образу й діалогічного, безпечного способу взаємодії з людьми, природою, культурою, цивілізацією. Іншими словами, особистісно орієнтована освіта – це постійний тренінг особистісного зростання учня і педагога [9, с. 2].

У нашому дослідженні є доцільним розглядати особистісно орієнтований підхід у тісному взаємозв'язку з діяльнісним підходом. Підготовка спеціалістів будь-якої виробничої сфери тісно пов'язана з певною професійною виробничою діяльністю. Фахівець як особистість та як професіонал спроможний проявитись та сформуватись лише у діяльності: навчальній, навчально-практичній, виробничо-професійній. Діяльнісний підхід у навчанні передбачає відбір змісту навчальних предметів з опорою на врахування специфіки майбутньої професійної діяльності. Підхід характеризується виявленням особливостей процесів надбання студентами культурно-історичного досвіду, накопиченого людством і його передачі, виробленої соціальною практикою, тобто засвоєння знань, умінь, навичок, видів та способів діяльності. Відбір освітнього матеріалу має відповідати критерію повноти і системності видів діяльності, необхідних для кваліфікаційної компетентності [6, с. 112].

Будь-яка діяльність чи індивідуальна, чи колективна спирається на індивідуальний досвід особистості та її особисті мотиви, ціннісне ставлення до процесу. Лише завдяки поєднанню особистісного та діяльнісного підходів досягається необхідна цілісність у формуванні будь-якої якості особистості, у виборі форм, методів та засобів експериментальної роботи,

оскільки саме діяльність є основою, засобом і вирішальною умовою розвитку особистості [8, с. 230]. Ми погоджуємось з думкою Н. С. Сичевської, що особистісно орієнтований підхід у чистому вигляді адекватний загальній освіті, в межах якої не стоїть завдання підготовки учня до певної професійної діяльності. У професійній же освіті студент готується до певної професії, до виконання певного роду діяльності. До цієї діяльності суспільством і професійними співтовариствами висувуються вимоги, які позначаються на змісті навчання. Тому стосовно професійної освіти в коледжах коректніше говорити про особистісно-діяльнісний підхід, що включає в рівній мірі обидва компоненти [10, с. 177].

Таким чином, вузловий сенс особистісно-діялісного підходу можна сформулювати так: лише особиста осмисленість своєї ролі в суспільстві, поглядів та перспектив на майбутню професійну діяльність і свого місця в обраній виробничій сфері може виступати рушійною силою навчальної діяльності студента, його прагнення до вдосконалення, всебічного розвитку, досягнення вершин у професійній діяльності.

Системний підхід є загальним методологічним підходом, який застосовується у різноманітних наукових дослідженнях. Ідеологом сучасного підходу до загальної теорії систем вважають Людвіга Фон Берталанфі, який зазначає, що системний підхід виник не випадково, а як реакція на тривале використання аналітичних способів дослідження. Системний підхід став потрібним у зв'язку з необхідністю у досліджуваних об'єктах співвідносити між собою їх частини і ціле, встановлювати взаємозв'язки, на перший погляд, між неспівставними фактами, що накопичені в межах однієї наукової галузі, а також тоді, коли виникає необхідність пошуку аналогій і подібності в явищах, різних за природою [1, с. 7].

У філософському аспекті системний підхід означає формування системного погляду на світ, який бере за основу ідеї цілісності, складної організованості досліджуваних об'єктів та їхньої внутрішньої активності та динамізму. Розгорнуте визначення системного підходу полягає у тому, що це підхід, при якому будь-яка система (об'єкт) розглядається як сукупність взаємопов'язаних елементів, що має вихід (ціль), вхід (ресурси), взаємозв'язок із зовнішнім середовищем. Системний підхід є формою накладання теорії пізнання і діалектики з дослідженням процесів, що відбуваються в природі, суспільстві, мисленні. Його суть полягає в реалізації вимог загальної теорії системи, згідно з якою кожен об'єкт у процесі його дослідження повинен розглядатись як велика і складна система і, одночасно, як елемент більш загальної системи [12, с. 28–33].

Згідно з цим підходом навчально-виховний процес підготовки компетентного спеціаліста галузі харчових технологій досліджується як цілісна система, компонентами якої є мета, зміст, методи, засоби, форми і результати навчання, основним з яких є сформована професійна

компетентність техника-технолога виробництва харчової продукції.

У підготовці майбутніх фахівців виробництва харчової продукції важливим є технологічний підхід. Адже впровадження педагогічних технологій у навчально-виховних процес є одним із шляхів його удосконалення та модернізації. Термін «технологія» запозичений з виробничо-технологічної сфери. Саме тому у Великому тлумачному словнику української мови знаходимо визначення: «технологія» – це сукупність знань, відомостей про послідовність окремих виробничих операцій у процесі виробництва чого-небудь [2, с. 1295]. Зв'язок цього терміну з педагогікою викликав тривалі дискусії. Поступово виникає особливий «технологічний» підхід до побудови навчального процесу в цілому і з'являється нове поняття «технологія навчання».

Сьогодні в педагогічній літературі зустрічаються близькі за змістом, але не тотожні поняття «технологія навчання», «освітні технології», «педагогічна технологія» (О. В. Безпалько, В. В. Гузеєв, М. В. Кларін, І. Я. Лернер, Т. С. Назарова, В. І. Паламарчук, О. М. Пехота, Г. К. Селевко, С. О. Сисоєва, В. С. Шаповаленко). Найбільш широким є поняття «освітні технології». С. С. Вітвицька уточнює, що «освітні технології відбивають загальну стратегію розвитку освіти, єдиного освітнього простору, їх призначення – прогнозування розвитку освіти, його конкретне проектування і планування, передбачення результатів, визначення відповідних освітнім цілям стандартів. Прикладом освітніх технологій можуть бути концепції освіти, освітні системи. Педагогічні технології покликані втілювати загальну стратегію освіти у навчально-виховному процесі шляхом впровадження моделей здійснення цього процесу. Поняття «навчальна технологія» дещо вужче за попереднє, і відбиває шлях освоєння конкретного навчального матеріалу в межах відповідного навчального предмета, теми, потребує спеціальної організації навчального змісту, адекватних йому форм і методів навчання» [3, с. 176–177].

У нашому дослідженні технологічний підхід безумовно пов'язаний із застосуванням усіх трьох понять, але більш доцільним буде використання поняття «педагогічні технології» та «технології навчання», оскільки формування професійної компетентності майбутніх техніків-технологів вивчається на рівні організації навчально-виховного процесу у професійному навчальному закладі під час вивчення конкретних дисциплін – природничих. У сучасній науковій літературі наведені численні визначення поняття «педагогічна технологія», які мають ряд відмінностей. Близьким до нашого розуміння є наступне визначення – це система найбільш раціональних способів досягнення педагогічної мети, наукова організація навчально-виховного процесу, що визначає найбільш раціональні й ефективні способи досягнення кінцевих освітньо-культурних цілей. Педагогічна технологія включає в себе три важливі аспекти: науковий, процесуально-описовий, процесуально-дійовий [3, с. 179].

На основі проведених узагальнень можна стверджувати, що технологічний підхід до дослідження проблеми формування професійної компетентності техніків-технологів виробництва харчової продукції передбачає зміни в організації навчально-виховного процесу, його удосконалення з урахуванням сучасного рівня розвитку науки й техніки, педагогічних технологій, в тому числі інформаційних.

В останній час особливої актуальності у процесі формування та розвитку особистості професіонала набуває середовищний підхід. Актуальність середовищного підходу зумовлена стрімкими суспільними змінами в середовищі існування людини, які сама вона й спричинює. Саме тому заклади освіти, використовуючи усі новітні досягнення педагогіки, психології, антропології, соціології, повинні скоординувати зусилля навколо проблеми формування особистості, підготовленої в науково-технологічному плані з розвиненою гуманістичною свідомістю.

У сучасній психолого-педагогічній літературі середовищний підхід пов'язується із процесом створення та функціонування розвивального освітнього середовища (Д. Б. Беляєв, В. Г. Бочарова, Ю. С. Бродський, Р. Б. Вендровська, Н. А. В'юнов, В. Г. Воронцов, С. Д. Дерябко, О. А. Дубасенюк, Н. Б. Крилова, Т. Н. Мальковська, Ю. С. Майнулов, В. З. Равкін, В. Д. Семенов, М. М. Скаткин, В. І. Слободчиков, Ю. В. Сичова, Ф. А. Фрадкін, Р. Х. Шакуров, В. В. Ягупов, О. О. Ярошинська, В. А. Ясвін).

Одним з перших, хто розглядав освітнє середовище як вагомий фактор розвитку особистості був Жан Жак Руссо. Він говорив: «Все є прекрасним, коли виходить з рук Творця, усе псується в руках людини». На його думку, система виховання буде лише тоді ефективною, коли для кожної особистості буде створене особливе розвивальне середовище, яке встановило б рівновагу між його реальними можливостями та природними потребами. В такому середовищі особистість не отримує готові знання, а вчиться добувати їх сама в процесі спостереження за живою природою, на основі власного досвіду. При цьому основним джерелом розвитку особистості є не обсяг знань, а вміння самостійно використовувати їх. В такому спеціально створеному середовищі властивості особистості, розвинені «природовідповідним» вихованням, дозволять їй зберегти внутрішню свободу, незалежність від упереджень та догм суспільства [13].

Таким чином, враховуючи особистісно орієнтований підхід, у своєму дослідженні ми прагнемо створити модель такого освітнього середовища, яке б максимально сприяло розвитку активної особистості студента, формуванню його професійної компетентності, реалізації потенційних можливостей у відповідності до індивідуальних мотивів та потреб.

Останнім часом у педагогічній науці та практиці набуває поширення акмеологічний підхід, який, на нашу думку, є важливим при підготовці спеціалістів виробничої сфери. Акмеологи визнають, що сьогодні приблизно 5 % з тих, хто зайнятий у певному виді професійної діяльності,

стають професіоналами високого класу. Такого відсотку для належного соціально-економічного розвитку сучасної країни, звичайно, недостатньо. У своїх дослідженнях науковці доводять (О. Є. Антонова, А. А. Бодальов, В. М. Вакуленко, С. С. Вітвицька, Ю. А. Гагін, А. А. Деркач, І. І. Драч, С. М. Калаур, А. В. Козир, Н. В. Кошарна, Н. В. Кузьміна, В. Н. Максимова, І. А. Ніколаєску, І. В. Соколова, О. Б. Проценко, Н. А. Разина, В. Н. Тарасова), що зусиллями педагогів можна допомогти людині досягнути свого акме-періоду життя, активізувати прагнення особистості до професійного зростання, створити основу для розвитку професійної творчої діяльності.

Однією з актуальних проблем акмеології є формування загальних принципів удосконалення професійної діяльності. Високий професіоналізм та творча майстерність є важливими ресурсами людини, які дозволяють їй досягти стану «акме» – досконалого стану зрілості дорослої людини, який свідчить, що вона відбулася як фізичний індивід, громадянин, особистість та професіонал. З позиції акмеології формування професіоналізму, майстерності і компетентності є цілеспрямованим процесом, а не стихійним, випадковим використанням своїх можливостей, ресурсів, здібностей. Саме тому, акмеологічний підхід активно впроваджується в сучасних освітніх закладах, в тому числі і професійних.

Основоположною категорією акмеології на даному етапі її розвитку є «професійна компетентність». Професійна компетентність є результатом професійного розвитку, який передбачає зростання, становлення професійно значущих якостей і здібностей, знань та вмінь, активне та якісне перетворення особистістю свого внутрішнього світу, що призводить до принципової перебудови і способу життєдіяльності, зокрема творчої самореалізації у професії. [6, с. 83–84]. У цьому аспекті акмеологічний підхід тісно пов'язаний з компетентнісним та особистісно орієнтованим підходами.

Важливою умовою створення ефективного акмеологічного простору у процесі підготовки компетентних фахівців харчового виробництва є активне впровадження в навчальний процес творчого підходу. Процес вивчення природничих дисциплін надає широкі можливості для професійної творчої діяльності студентів – спеціальної діяльності, що має професійну спрямованість на пошук нових, оптимальних рішень у роботі фахівця, принципово новий підхід до розв'язання проблемних завдань теорії та практики, ефективний спосіб діяльності на шляху професійного зростання. Практичною реалізацією теоретичних основ творчого підходу є залучення студентів до проведення позакласних професійно спрямованих заходів, дослідницько-пошукової роботи, виконання завдань та вирішення ситуацій професійного спрямування, розв'язання проблемних завдань. Не лише фахові дисципліни повинні розкривати зміст професії, вивчення фундаментальних природничих дисциплін повинно бути направлено на постійне збагачення та розширення кола потреб і мотивів, пов'язаних з

перевагами професійної діяльності техника-технолога.

Отже, впровадження акмеологічного підходу в навчально-виховний процес вищих професійних навчальних закладів є об'єктивною необхідністю для забезпечення умов цілісного розвитку особистості на шляху від розвитку здібностей студента до максимальної реалізації його як творчого професіонала, самодостатньої індивідуальності.

Висновки і перспективи. Перелічені наукові підходи є взаємопов'язані та взаємозалежні, що зумовлює їх комплексне застосування як теоретичної основи для розробки структурно-функціональної моделі формування професійної компетентності майбутніх фахівців та технології її реалізації.

Кожний підхід має свої функціональні та структурні особливості і має певне конкретне значення: компетентнісний підхід спрямовує освітній процес на формування висококваліфікованого спеціаліста, особистість, здатну реалізовувати набуті компетенції в професійній діяльності та реаліях сучасного сьогодення; особистісно-діяльнісний – спрямований на всебічний гармонійний розвиток особистості відповідно до власних потреб та світобачення у процесі професійної та інших видів діяльності; системний підхід забезпечує цілісність навчально-виховного процесу, і дозволяє розглядати процес формування професійної компетентності техніків-технологів як систему взаємообумовлених структурних компонентів, які тісно пов'язані між собою та з навколишнім середовищем, що забезпечує можливість прогнозувати освітні процеси з урахуванням вимог суспільства, які швидко змінюються; технологічний підхід забезпечує наукову організацію навчально-виховного процесу у вигляді застосування педагогічної технології як системи найбільш раціональних способів досягнення педагогічної мети, що обов'язково супроводжується підвищенням ефективності підготовки майбутніх спеціалістів; середовищний підхід спрямований на створення формуючого середовища в системі освіти, що сприяє реалізації гуманістичної концепції освіти, її цілей і завдань на всіх етапах педагогічного процесу, яка передбачає розвиток активної особистості студента, формування його професійної компетентності; акмеологічний підхід забезпечує розвиток цілісної особистості, духовно, соціально та професійно зрілої, спонукає до постійного самовдосконалення та творчого пошуку.

Перспективи подальших досліджень будуть полягати у розробці організаційно-функціональної моделі реалізації цих підходів у процесі формування професійної компетентності майбутніх техніків-технологів виробництва харчової продукції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Васьков Ю. В. Педагогічні теорії, технології, досвід (Дидактичний аспект) / Васьков Ю. Г. – Х. : Скорпіон, 2000. – 120 с.

2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [авт.-уклад. Бусел В. Т.] – К. : Ірпінь: ВТФ «Перун», 2004. – 1440 с.
3. Вітвицька С. С. Теоретичні і методологічні засади педагогічної підготовки магістрантів в умовах ступеневої освіти. Монографія. – Житомир: «Полісся», 2015. – 416 с.
4. Дубасенюк О. А. Концептуальні підходи до професійно-педагогічної підготовки сучасного педагога / Дубасенюк О. А. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. – 114 с.
5. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи / [Бібік Н. М., Ващенко Л. С., Локшина О. І та ін.] Колективна монографія під заг. ред. Овчарук О. В. – МОН України, Програма розвитку ООН в Україні «К.І.С.», 2004. – 112 с.
6. Теорія і методика професійної освіти: навчальний посібник / [Курлянд З. Н., Осипова Т. Ю., Гурін Р. С. та ін.]; за ред. З. Н. Курлянд. – К. : Знання, 2012. – 390 с.
7. Настільна книга педагога. Посібник для тих, хто хоче бути вчителем-майстром / [упорядники: Андрєєва В. М., Григораш В. В.] – Х. : вид. група «Основа», 2006. – 352 с.
8. Наукові підходи до педагогічних досліджень: колективна монографія / За заг. ред. д. пед. наук, професор, чл.-кор. НАПН України В. І. Лозової. – Х. : Вид-во Віровець А. П. «Апостроф», 2012. – 348 с.
9. Подмазін С. І. Особистісно орієнтована освіта (соціально-філософський аналіз): дис. доктора філос. наук: 09.00.03 / Подмазін Сергій Іванович. – Д., 2006. – 418 с.
10. Сичевська Н. С. Поєднання компетентнісного, діяльнісного та особистісно зорієнтованого підходів в умовах навчального процесу коледжів / Н. С. Сичевська // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка. Сер.: Педагогічна. – 2011. – № 17. – С. 176–179.
11. Хуторской А. В. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования / А. В. Хуторской // Народное образование. – 2003. – № 2. – С. 58–64.
12. Шабанова Ю. О. Системний підхід у вищій школі: підруч. для студ. магістратури / Ю. О. Шабанова; М-во освіти і науки України; Нац. гірн. ун-т. – Д. : НГУ, 2014. – 120 с.
13. Щербакова Т. Н. К вопросу о структуре образовательной среды учебных учреждений / Т. Н. Щербакова // Молодой ученый. – 2012. – № 5. – С. 545–548.